

Om man skulle tillåta sig göra en bedömning av Olivia och Augusts livsgärning med utgångsmateriel av minnesbilder från barndoms- och ungdomsåren, brev, tidningsurklipp, fotografier, fastighetshandlingar m.m. så får man osökt bilden av två mycket verksamma personer, som inte skyr några ansträngningar för att göra det bästa för sin familj och för bygden. Deras ambitioner äro alltid högt ställda. Mot-svarade inte resultaten vad de väntat sig, voro de inte sena att ändra sin verksamhet, även om det innebar stora förändringar. Om-strukturering skulle man kunna kalla det. Här är en uppräknig av verksamheter så långt och så nära tidsbestämde som det gått att fast-ställa.

August lämnade tidigt hemmet och svarvarverkstaden för att vid 15 år, 1882 börja som bodbetjänt, troligen hos Forslöf i Östhammar, därefter Stockholm, Kalmar, Enköping och åter till hembygden. Olivia hade också som ung konditionerat i hemarbete, prästgårds-familjer på Öland, lanthandel m.fl. samt som delägare i affär i Nybro tillsammans med syster Hanna Thulin.

De hade båda med stor iver deltagit i det religiösa föreningslivet på de orter, där de i ungdomsåren varit verksamma.

År 1889 skriver Johan August till sin son August, då i Enköping, och berättar om Anderssons lanthandel i Norrskedika, som nu var till salu. August bedömde tydligen uppslaget som intressant och reser genast

hem för att se och försöka bedöma om underlaget för diversehandel kunde tänkas vara tillräckligt. Man får väl tänka sig att Johan August bedömde risken som liten. Tydligen blev August fångad av uppslaget. Någon handelsskola hade August genomgått under tiden i Kalmar.

Handelsfastigheten jämte lager blev köpt. Pris och villkor hörde jag aldrig talas om, det förblir för alltid förborgat. Någon gång hörde jag att Andersson var nödsakad sälja. August reser tillbaka till Enköping och började förberedelserna för giftermål och flyttning. Bröllopet var den 25 oktober 1889 i Enköping. Därefter flyttar de och bosätter sig i Norrskedika.

Tiden därefter kan indelas i fyra perioder:

- I Norrskedikaperioden 1899 - 1908
- II Selaöperioden 1909 - 1918
- III Tranbyggeperioden 1916 - 1919
- IV Gästrikslandsperioden 1918 - 1945

1890-talet Norrskedikaperioden

Så långt man kan se gick verksamheten om inte lysande, så tämligen hyggligt. Livet var hårt och knappt för befolkningen i norra Uppland på den tiden, därmed även för handel och hantverk. Framstegen på jordbrukets och skogens område gick mycket långsamt. Man kan på goda grunder antaga att handlaren var en medelpunkt, och med Augusts mångskiftande intressen blev han snart en uppskattad och betrodd man i byn och socknen. För vakna personer fram-

stod industrin som klart intressantare vid denna tid. I handelsrörelsen i Norrskedika ingick också att köpa upp produkter som ortsbefolkningen behövde avyttra, såsom smör, skogsbär m.m.. I vår tid till synes obetydligt, men för allmogen ändå rätt väsentligt. Vissa år kom lingon i så stora mängder att Stockholmsmarknaden inte kunde taga upp allt; priserna gick ett år ner under fem öre litern. Ett år 1902 eller 1903, betalades 3 öre litern och då gjordes ett försök, säkert Olivias idé, att konservera lingon på fat. Jag minns så tydligt hur boddrängen Gustaf fyllde 20-25 fat med lingon och sedan med vatten och tillpluggade dessa. Följande år utgjorde innehållet svag ättika. Försöket var misslyckat och gjordes aldrig om.

1894 köper han Erssons hemman "Österväga", vilket arrenderades ut till en lantbrukare Andersson på 10 år. Motivet för detta köp var med all säkerhet, att i hagarna vid sjön Granfjärden fanns en fyndighet av tegellera, snudd på porslinslera sådes det, vilken var intressant.

1896 eller 1897 lämnade de diversehandeln till, jag tror, ett biträde.

Nu börjar förberedelser för tegelbruket och jordbruket.

1899 anställde han farbrodern tegelmästaren Johan Mattsson från Sandarne, Söderhamn, för att leda alla arbeten vid uppförandet av tegelbrukets byggnader, maskininstallering m.m.

1899 återtar de lanthandeln samt övertar Gästgiveriet i Norrskedika med alla dess skyldigheter av inkvartering och skjutshållning. Detta bedömde August sannolikt som en lämplig kombination med handelsrörelsen, vilken han nyligen återtagit. Den verksamheten blev mycket be-

tungande för Olivia, särskilt skyldigheten att servera öl var en motbjudande uppgift, för att inte tala om många otrevliga gäster. Jag minns en gång hur ogillande mor Olivia uttalade sig när murare Södergren kom och beställde iskällardricka.

Först 1904 lämnade de den verksamheten, denna gången definitivt, i samband med affärsöverlåtelsen till handlare Edvard Holmgren, Östhammar.

1899 barndopet. En talande bild av livet i Blomska familjen är att man inte kunde ta sig tid med eller inte ansåg sig ha råd med ett dopkalas för varje barn, utan en sådan ceremoni hade nu fått anstå några år tills man nu slog ihop barndop med julfirandet 1899. Även det förestående sekelskiftet kan ha inverkat att inte dröja längre den här gången.

Gideon, Elna och Margit döptes nämligen samtidigt.

Jag har ännu ett klart minne av högtiden. Barnen döptes i ordning, Margit, Elna och Gideon. Jag gick själv fram till bordet och prästen, pastor Ölander, uppmanade: bocka dig fram pojke. Jag minns hur de små döptes först och att många gäster var församlade omkring dopakten.

På senare år är Riksdagsman Hemmansägare Sandqvist på Söderö en ofta sedd gäst hos Bloms. Han var en god berättare, särskilt när han kom hem från Stockholm. August fick då direkta nyheter från Storstaden och politiken.

1900 var murtegel tillverkningen igång. Nästan varje söndag kom Johan Mattsson och överlämnade rapport om den gångna veckans arbeten och kommande veckas planering. Av allt att döma ägnade han sitt största intresse åt tegelbruket, som i snabb följd utökades med taktegel tillverkning. Energikällan var ånglokomobil som eldades med ved.

1902 inkallade han Skeppsbyggmästare Krokvik från Åland, som ledde arbetet att bygga 2 grundgående pråmar för befraktning av tegel till Husbackaströmmen, och åter, med kolstybb.

1905 bygger han ny tegelugn, en modern "Ringugn", som eldades med kolstybb. Nu har hans intresse tydligen fångats av industriell verksamhet. Traktens folk ropade efter arbetstillfällen, så mycket mera som Ljusna Vaxnas gruvor sinade och talet om nedläggning hotade bygden. Hur August kunde finansiera alla de verksamheter han ägnade sig åt, är en gåta. Hans kundkrets var ingalunda några snabba betalare utan drog tyngande krediter. Detta framgår tydligt av den devis han lät trycka på sina fakturor. Där stod följande inom en uppmärksamrad ram i övre vänstra hörnet:

" Om jag kunde förmå min son att aldrig sätta sig i skuld hade jag grundlagt hans lycka."

Med kännedom om Olivias gåva att författa och skriva så misstänker jag att hon låg bakom denna träffsäkra maning att betala sina skulder. Upplandsbönderna voro tröga därvidlag. Debitera ränta på obetalade varuskulder vågade ingen köpman vid den tiden.

Alla resor mot yttervärlden företogs vid denna tid med ångbåtsförbindelser över Östhammar/till Stockholm resp. Gefle. Kapten Lundin på Östhammar/var Augusts gode vän.

Ett annat minne från barnåren är somrarna, då Moster Hanna och kusinerna från Sundbyberg kommo på långbesök, medförande presenter till barnen. Detta var för Olivia ett mycket efterlängtat släktbesök, det var årets begivenhet. Några egentliga vänner hade hon inte i byn eller bygden. Den enda släktingen var Augusts syster Julia, hon utgjorde dock inte någon nära förtrogen. Julia bara tisslade och viskade med bror August, allt var liksom hemligt för Olivia. Hon hade ett underligt sätt att bara ha något ärende till bror August. Farfar Johan August kan jag inte minnas besökte oss i Norrskedika mer än en gång, och då förstod jag honom som missnöjd med barnen, och deras lite friare uppfostran som inte tilltalade honom. Det är nog ingen orimlig tanke att uppfatta en del av barnens inackordering i farfars-hemmet under skolterminerna som litet påfrestande, i synnerhet för Julia.

Under åren omkring 1898-08 ägnade August stort intresse även åt hushållningssällskapets verksamhet för jordbrukets förkovran. Jordbrukskonsulenten August Östergren var en mycket ofta och välsedd gäst hos Bloms. Mejerifrågan var i långa tider mycket aktuell för nötkreaturs-skötselns utveckling. För Hushållningssällskapet en högst angelägen utvecklingsfas i denna i många avseenden långt efterblivna bygd. Att August inte på egen hand startade ett mejeri kan endast bero på att han inte vågade anstränga sina egna resurser längre. Man kan också tänka sig att Olivia höll igen något. Hon visste allt för väl vad det skulle inneburi för henne, arbetet i hemmet var redan betydande, även om de alltid hade två pigor.

För att belysa Augusts allmänna förtroende och tillit hos bönderna, så gjordes flera år efter att han flyttat från trakten, följande uttalande av en bonde vid ett sammanträde rörande de alltid aktuella kommunikationer i regionen: "Hade vi bara fått haft kvar vår gamla handlande August Blom, så hade vi haft järnväg här för många år sedan."

Emigrantfebern var en tid högt uppdriven även i Blomska familjen i seklets början, men dämpades antagligen av utsikten av den begynnande industrialiseringen vid seklets början. Sannolikt var emigrantintresset underblåst av amerikabrev från släkten Dubois från Harg. Olivias släkt från Blekinge kan också ha inverkat med sina amerikabrev om goda förhållanden där.

1904 överlåter han handelsrörelsen igen, den här gången till Järnhandlare Edvard Holmgren, Östhammar, som då kombinerar med järn och jordbruksredskap. Samma år flyttar familjen till Östervägagården. Arrendatorn har nu flyttat till Vigelsbo i Valö socken, och de övertar själva jordbruket, med kreatur, drängar och pigor. Nu gjordes tydliga ansträngningar att höja avkastningen. Nu köptes proteinrika foderkakor, och det blev Gideons första uppgift i sammanhanget att bulta sönder dessa hårda foderkakor till foder åt djuren. Jag minns att jordnötskakorna gick lätt medan rapskakorna voro förfärligt hårda att krossa och handskas med. Mjölkanteringen och smörberedningen sköttes som på alla andra ställen i hemmets kök under husmors ledning. 1905-06 och 07 gled Augusts intressen mer och mer över till industrin och andra affärer, och i viss mån husbyggnad.

1907 hade Julias affärslokaler för möbelhandeln blivit för trånga och en väsentlig ombyggnad gjordes i gamla svarvaregården med butiksentré på hörnet mot Storgatan.

Samma år köpte August en segelbåt på en auktion, jag tror i Öregrund. En segelbåt, en åländskbyggd Koster, till ett troligen mycket lågt pris. Detta hemlighöll August i flera år, och först 1912 tog han hem båten till Selaön. Där blev den nu till ett verkligt stort nöje och till nytta för pojkarna, som nu fick ett livets tillfälle att lära sig segla. Det märkliga är att han satte båten i pojkarnas händer utan att ens lära dem lite navigation, inte ens ett sjökort, men allt gick ändå lyckligt.

1908 byggde August hus i Huvudsta. En söndag minns jag hur far berättade för en vän: "Du kan förstå hur dyrt det är att bygga i Stockholm nu: det här huset gick till 1.000 kronor eldstaden".

Vid denna tid var han med i en gruvaffär i Røvsätra. Gruvfogden Valfrid Strid figurerar med i den affären. Det ledde till intet som väl var, men 1916-17 kom olyckligtvis denne Strid att få ny aktualitet vid Torsåkersexperimentet, därom mera längre fram.

1908 börjar August på fullt allvar summera sina resultat av 20 år i Norrskedika. Han ser ingen utveckling för tegelindustrin där. Han är överhuvudtaget inte tillfredsställd och ser ingen gynnsam tid framför sig i Roslagen.

Gimobruk har byggt nytt stort taktegelbruk, som senaste åren tydligen blivit en oroande konkurrent, och dessutom är marknaden mycket begränsad.

Genom deltagande i tegelbrukens sammanslutning fick han med åren goda kontakter, större vyer, och dessutom flera personliga vänner. August och Olivia bestämmer sig för att bryta upp från Norrskedika. En starkt bidragande faktor i detta viktiga avgörande var avsaknaden av skolor i hela regionen Roslagen. Deras barns skolgång började nu bli en brännande fråga. Man kan också tänka sig att släkten i Sundbyberg och Enköping ansåg att det borde vara lättare för hela familjen om de kunde komma ner i Mälardalen, närmare till bl.a. skolor. Därutöver är jag övertygad om att Olivia till varje pris ville komma närmare sin släkt i Stockholmstrakten. Jag är också övertygad om att Olivia inte haft några förtrogna vänner i Norrskedika under de 20 åren utan varit hänvisad till ensamhet med familjen. Flyttningen från Norrskedika till Överselö var den lyckligaste händelse i Olivias liv. Därmed bröts en lång isolering och en återförening med Thulinska släkten i Stockholm och Enköping förverkligades. De hade båda under hela Norrskedikaperioden haft god hälsa och kunde med obrutna krafter se fram emot en helt ny verksamhetsperiod.

Selaöperioden

1908 på eftersommaren köptes Håsta gård på Selaön, 210 tld åker och lika mycket skog till ett pris av kr 95.000:- inklusive levande och döda inventarier. Flyttningen till Håsta genomfördes redan i december. Hur detta köp finansierades hörde jag aldrig, men Domkapitlet i Strängnäs hade inteckning i Håsta på 40.000:- kr, därutöver tror jag

köpet finansierades med egna medel och korta lån.

Oaktat att familjens bostad var liten, så är jag övertygad om att Olivia var mycket glad åt flyttningen från Norrskedika, där hon aldrig fick några rötter i bygden. Bostadens litenhet kompenserades i viss mån av att flera av barnen redan gick i skola borta, eller stod inför skolvistelse utanför hemmet.

1909. Strängnäs blev skolstaden där man 1910 ordnade skolhushåll med Elna som husmor.

Bakom köpet av Håsta döljer sig förutom ett väntat gynnsammare jordbruk, en stor och mäktig fyndighet av Mälardalens bästa tegellera. Under flera år har Augusts vän Holm från Nora förespeglat August tegelindustrins lönsamhet och utbredning omkring Stockholm, särskilt inne i Mälare-området. Att det sedan kom att dröja några år innan tegelbruksintresset kunde realiseras berodde säkerligen i första hand på bristande eget kapital. Den store tegelgrossisten i Stockholm Magnus Lindahl hade dessutom bättre kännning med pågående teknisk utveckling på detta område och han indikerade återhållsamhet i tillskapande av nya tegelbruk.

Under tiden fortsätter byggtekniken svindlande snabbt att utvecklas, särskilt gäller detta cementens användningsområden.

Hela tegelindustrin kom in i en stillastående period och byggnadsindustrin i en bister strukturomvandling.

August resignerar och ägnar sig nu helt åt jordbruket och trädgårdsskötseln.

Konjunkturen för jordbruket dessa år framgår bäst av produktpriserna:

mjölken avräknades med 6 öre litern, havre med 7-8 öre kg, vete med 12 öre pr kg.

Konjunkturen är ännu trögrörlig och ingenting stort händer, annat än att familjens ungdomar växer till.

Skolhushåll i Strängnäs. William på ungdomsskolor, militärtjänst och utlandspraktik, Sven student 1913 och Gideon till folkhögskola 1913 osv.

1910-1914. Hur August och Olivia klarade fram familjens ungdomars skolgång är och förblir en prestation. Säkert är att det var ett strävsamt och sparsamt liv, som måste föras fram till 1915.

Under åren 1910-1913 hade August stora besvär att avyttra tegelbruket i Norrskedika.

1913 sålde han till Byggm. Håkansson och fick då godkänna likvid i ett byte, ett bostadshus i Enskede som likvid.

1914 är ett torrår, närmast missväxt. För att skörda mogen havre arrangerade man en efter slåttermaskinskniven släpande säck, att samla upp havrevipporna. Hela skörden är under tak den 1 augusti.

Första världskriget utbryter den 2 augusti 1914 och därmed började allmänna spekulationer i alla varor som de krigförande eftersökte. Sven och Gideon började värnpliktstjänstgöringen den 1 november 1914. William var i Tyskland. Skolhushållet i Strängnäs upplöstes våren 1916 och återupprättades i Stockholm 1916 på hösten.

1915 är konjunkturen allmänt i uppåtgående. Inflationen är i full gång, allting stiger i pris, oron för utgången av kriget är var mans fråga. Köparen av Enskedehuset kunde inte fullgöra sina åtaganden utan August blev tvungen återtaga Enskedehuset och nödgades behålla det till 1917.

1915. Riksdagen upphäver Riksbankens skyldigheter att inlösa rikets sedlar med guld.

Tranbyggeperioden

1916. Nyåret

Kriget fortsätter, inflationen fortsätter. Priserna bara stiger. Oron för krigets utgång bara ökar. August intresserar sig alltmer för ett större jordbruk.

Så vitt jag nu efteråt kan rekonstruera hans tankar och avsikter så är han nu färdig för ett 7-års bokslut för Selaöperioden. Han är helt klar att ett tegelbruk på Håsta kommer aldrig, hur lockande det än var för 8-10 år sedan.

Jordbruks- och trädgårdsnäringen på Håsta är för liten, han vill göra något mera, han är nu 48 år och anser att tiden brådskar. Han börjar söka efter ett större jordbruk. William kvar i Tyskland. Gideon nyss hemkommen från militärtjänsten.

Olivia och August bestämmer sig nu, februari 1916, för att arrendera Tranbygge och lämna Selaön.

Jag frågade August, varför han ville ha så stor gård? Han svarade då: "Du förstår pojke, det blir ju aldrig något av smågårdar. Det är bara att man lever fram".

1916 i februari arrenderar han Tranbygge 500 tld bra jord.

Kontraktet gjordes en söndag med ägarna (värmlänningar) vid ett möte på Hotell Continental i Stockholm. Kontraktet skrevs på hotellets brevpapper; när vi reste hem sade jag till far att det var allt ett bra enkelt kontrakt, han svarade: arrendelagen är så utförlig att det räcker bra. Det gjorde det också vid häradsrättens prövning av ägarnas försök, att redan året därpå, häva avtalet. Rätten ogillade ägarnas yrkande, kontraktet gällde tiden ut.

Nu börjar ett ytterligt livligt affärsliv, priserna stiger på alla varor, framför allt livsmedel och därmed en gynnsam konjunktur för jordbrukare. Jord och skog stiger, malm och järn visar markant prisuppgång. En accelererande inflation.

Håsta hade ett investeringsbehov genom färdigbyggande av corps de logi, vilket också slutfördes, även om det gick sakta. Gideon och Margit lämnades kvar att sköta Håsta vid flyttningen till Tranbygge.

Gårdar hade börjat bli föremål för prisstegring, men många gårdar var fortfarande till salu, märkvärdigt nog, till låga priser.

På hösten 1916 skulle Gideon till sin utbildning i Skåne och William väntades hem för att övertaga ledningen på Håsta.

1917 på senhösten såldes Enskedehuset, där fick August i dellikvid in-teckningar på 20.000:- i Ronöholms gård Hävarö, dessa överlät han förmånligt till Dir. Karl Wahren, Norrköping. Holmens Bruk hade då börjat bygga pappersbruk i Hallstavik.

Samma år på sommaren började August och svåger Olof Thulin i kompanjonskap investera i Torsåkers gruvor med allt större kapitalinsatser. Länspumpningarna och försvarsarbeten krävde betydande belopp.

1917 i februari köptes Surssa för kr. 140.000:-

i mars Götön	" "	5.000:- fiskvattnen förblev ut-
		arrenderade till Fiskare
		Sten Andersson, Tunnvik.

i november såldes Surssa till Ivar Hoppé från Bettna för 180.000:-.

Corps de logi på Håsta stod under byggnad och skulle göras färdigt under år 1917, säkerligen med avsikt att säljas snarast möjligt.

I aug./sept. 1917 såldes granngården Klahammar till Direktör Paul Götberg, Västerås för kr. 125.000:-, Götberg var villig säljare genast, August blev

erbjuden köpa för 140.000:- och förhandlade om byte med Enskedehuset, men avstod. Tydligen var hans intressen för Torsåkers gruvor så långt framskridet, att han ville avveckla gårdar i stället för att draga på sig fler, även att man efteråt inte kan förstå varför han inte köpte Klahammar till det ytterst låga priset av 140.000:- 1917 på hösten.

1918 på våren såldes Håsta till Hansson från Vallentuna för kr 285.000:- inkl. inventarier och kreatur. I maj skickades Gideon till Torsåker för att vårså Särstaholm och Pålsbo. Det började med 1 vagnslast hästar från Elof Andersson i Gefle.

1918 Gästrikeperioden

Efter flyttningen från Tranbygge till Torsåker lämnades skötseln av Tranbygge till William med Maja Olausson som värdinna. Hela gruvverksamheten har nu blivit så omfattande att Olivia och August flyttar till Torsåker i juni. Därmed blir Gideon också bosatt på Särstaholm.

1919 lämnade August arrendet på Tranbygge med auktion på en under åren upp-
vuxen stor besättning. Samma år övertog William arrendet på Ågesta Södertörn.

1919-20 avverkades hela det 50-åriga björkbeståndet på Götön, överslagsvis 1000 famnar björkved pråmades till Stockholm som hade en skriande brist på bränsle.

1919 köptes Lervik till ett pris av kr 75.000:-, säljare var Elof Andersson, Gefle.

1919 i november var Olivia utsatt för en olycka vid Särstaholm och blev sängliggande i 4 månader.

1920 i februari flyttade Olivia och August till Lervik och i Särstaholm inflyttade Dagmar och Gidon den 20 mars.

1920 på hösten börjar engagemangen i gruvorna vara besvärande för både August och Olof. Allmänt börjar bankerna strama åt krediterna och kraven om förstärkta säkerheter, inlösen eller amorteringar börjar bli betungande.

1921 i slutet av januari beslöt Riksdagen ålägga Riksbanken att åter inlösa sedlar med guld. Åtgärden får ses som en avsikt att tvinga folk betala tillbaka lån och att hindra bankerna att utlämna nya; samtidigt höjdes räntan gång efter annan. Det var Riksdagens mening att tvinga ner den under krigsåren uppdrivna inflationen, och det lyckades effektivt. Åtgärden hade avsedd verkan; plötsligt blev det överskott på alla varor, omöjligt låna pengar och alla köpare voro på en dag som bortblåsta, alla var säljare, ingen var köpare. Stämningen var olustig i alla läger. Som exempel erinras om att kvarnarna betalade kr. 25:- för vete i Norrköping på fredagen, på lördagen ville man vänta litet, på måndagen var det prisstopp hos kvarnarna, alla grosshandlare blev uppskrämda, ingen köpte. Efter någon vecka började de s.k. missbuden på vete och råg. Kvarnarna som suveränt var prisledande på spannmålsmarknaden började nu att närma sig kr. 14 - 15:-. Prisfallet gällde även världsmarknaden. När kriget nu var slut skulle alla lager som till äventyrs fanns kvar genast avyttras eller förbrukas.

Alla voro beredda på en stabilisering och det blev en svår deflation, som varade i 10 år, hela 20-talet var en svängrem. Det dröjde inte länge, inte många veckor på våren och försommaren 1921, förrän betalningsinställelserna och accordsförhandlingarna var i gång.

Jag var nu sedan 1918 hemma och skulle vara inspektör på jordbruken i Torsåker och bokhållare för kompanjonernas industriredovisning, men några egentliga räkenskaper fördes inte och någon periodvis återkommande redovisning förekom inte någon gång från 1917 till 1921.

Vid denna tid gick bankerna tillväga så att inga växlar och inga reverslån fick sättas om utan förhandling om amortering, kortare tid och förstärkning med nya inteckningar och/eller nya namn som borgen.

Alla de som under krigsåren spekulerat och köpt, eller på olika sätt engagerat sig, satt nu ohjälpligt fast. Många hade ofrivilligt dragits med i olika slag av spekulationer. Ingen trodde att det skulle kunna gå så fort i braissen, utan man skulle hinna avveckla eller på något sätt gardera sig. Men si, så går det inte till. Över en natt eller över ett veckoskifte är alla köpare borta och på tisdagen kan ingen säljare maskera sig ens med agenter.

Hela 1921 och 1922 äro oroliga år med många konkurser och rekonstruktioner. 1923 såldes Götön till fiskare Sten Andersson, Tunavik, för kr. 17.000:–, utan att någon av oss hade en aning om vad som försiggick.

En typisk grupp av krisföretag var tjärbränningen, som hade inbringat mycket goda pengar, men nu inte kunde sälja varken tjära eller träkol. Brandförsäkringsbolagen fick sitta emellan så påtagligt, att det talades allmänt om konjunkturbränder. Det gällde även om andra mindre och större katastrofer i samband med bränder under dessa år.

1921 på sommaren kallade August en bokföringskunnig person att komma till Lervik och göra upp en tablå över konsortiets tillgångar och skulder. Sedan denna uppställning förelåg samlades släkten för att överlägga om situationen. Ställningen var prekär för dem alla som skrivet eller o-skrivet kände sig solidariska med varandra. För att inte draga alla (Thulins) och allas ordinarie affärer in i gruvhärvan, så kunde inget beslut fattas annat än: vi måste en för alla och alla för en slita, arbeta och avveckla allt som går utan konkursförfarande, men vara medvetna om storförluster. Här tillfogas en historisk beskrivning över tillkomsten av gruvkonsortiet.

1916 på sommaren företog familjen Per och Olof samt Hanna Thulin och Bloms en resa till sin gamla fädernebygd Näsrum och Jämshög, två gränssocknar på var sin sida om Skåne-Blekingegränsen. Minnena uppkallade, inte ovanligt, en stark solidaritetskänsla, som tog sig uttryck i att även besöka Per Thulins gruva norr om Ronneby. Det var här som Hanna och Olof ville avlyssna Augusts mening om dessa fyndigheter.

Resultatet blev att August avstyrkte förslaget att tillskjuta pengar till Pers projekt. "Skall vi satsa pengar tillsammans i gruvor så vet jag bättre objekt i Bergslagen", var Augusts kommentar. (Detta är Olivias utsago ungefär 1 år senare). Resan avslutades utan något stöd till Per, och hans projekt förföll, inte utan bitterhet från Pers sida.

Hela denna resa tillkom för att titta på Pers nyförvärvade gruvor norr om Ronneby. Där hade både Olof och Hanna redan hjälpt bror Per med pengar, och jag hörde någon gång att Olof hade oro för Pers engagemang, där jag är säker på att Hanna också tillskjutit pengar.

I stället kom ungefär ett år senare Torsåkersgruvorna in i bilden, och om det projektet gick Olof och August i kompanjonskap, men under ytterligt lösa former. August sköter alltihop och Olof och August tillskjuter båda medel.

1920 på hösten kommer sedan kriser och tränger sig på. Då solidariserar sig Hanna med släktingarna, med okänt engagemang.

1922 på våren lämnade Gideon och Dagmar Torsåker för att tillträda Ö. Kungsladugårdens förvaltning hos Nordiska Kompaniet, och William övertog skötseln av gårdarna i Torsåker.

1922 på hösten såldes Särstaholm, och William övertog Mo o Domsjöes jordbruksförvaltning i Nordmaling. Nu börjar den slutliga och långvariga avvecklingsperioden.

1928 hade avvecklingen gått så långt att alla gårdarna i Torsåker hade sålts den 2/8-28, och Lervik såldes 4/10-28. Därefter bosatte de sig på en liten gård Slättängen i Berg, Torsåker.

Mars 1930-32 arrenderades 200 tld god jord, stora betesmarker och de bosatte sig på Kilaön i Harfjorden, Kila prästgård 1 mil nv Säffle.

Eriksson i Västbro hjälpte August att förhandla.

1932 åter till Slättängen i Berg, Torsåker, där de bodde återstoden av sitt liv.

23/3 1945 dog August i Norrköping.

16/10 1947 fick Olivia sluta sina dagar hos Margit och Erik i Rotebro.

Därmed har jag försökt återge våra kära föräldrars strävsamma och växlingsrika liv, livsstil som handlande i Norra Uppland, som lantbrukare, affärsman, industriman och pensionär, i alla situationer med jämnmod och tro på livets mening.

Augusts sista tal till sina barn vid en släktsammankomst i Norrköping, dagen före sin bortgång, vittnar tydligt om glädjen över barnens verksamheter och en maning om sammanhållning i alla livets skiften.

I yngre dar var vi nog ibland benägna till snara omdömen men när man på äldre dar kan se allt i varje tidsperiods förutsättningar och kan sätta allt i sitt rätta sammanhang skulle jag vilja säga, vänta med omdömen tills hela bilden klarnat. Min tacksamhet och min beundran för deras lifsgärning skall

här i tillgivenhet vara satt på pränt.

Norrköping den 16 september 1980

Gideon